

Václav Klimeš: Etické otázky spoření, investic a burzovních spekulací,
bakalářská práce, KTF UK 2010, 35 stran (oponenský posudek)

Václav Klimeš se v předložené práci zabývá etickými otázkami spjatými se spořením, investicemi a burzovními spekulacemi, a to z pohledu křesťanské etiky. Za jednu z hlavních příčin poslední hospodářské a ekonomické krize bývá považováno nezodpovědné zacházení s penězi, proto je etická reflexe zkoumaných otázek v současné době vskutku velmi naléhavá.

Autor svoji bakalářskou práci člení do úvodu, tří kapitol a závěru. Připojen je seznam použité literatury, rejstřík a resumé v českém a anglickém jazyce.

V první kapitole, číslované jako kapitola 2, se autor věnuje stručnému představení pojmů relevantních pro zkoumanou oblast (spoření, investice, spekulace, akcie, dluhopisy, komodity, aktiva aj.). Opírá se přitom téměř výhradně o jeden zdroj (knihu Zdeňka REVENDY et al.). Pro komplexnější zpracování by bylo možné využít rovněž další literaturu z této oblasti (srov. Josef JÍLEK, *Akciové trhy a investování*, Praha 2009).

V následující kapitole s názvem „Hledání kritéria etičnosti“ autor postupuje tak, že na základě Písma sv., vybrané teologické literatury a učení magistéria shromáždí relevantní etické argumenty a aplikací na zmíněné oblasti odvozuje etická kritéria, podle nichž je třeba se řídit. Nejprve se opírá o dvě přikázání desatera, později pak přechází k teologii práce a její aplikaci na zkoumané oblasti a v závěru se věnuje otázce půjčování na úrok.

Při čtení této kapitoly mohou čtenáře napadnout následující otázky: Je-li úmyslem autora opírat se o biblické prameny, což je samozřejmě v teologickoetické reflexi postup zcela korektní, proč ke svým závěrům nepoužívá další literaturu, zejména exegetické komentáře? Rovněž otázku vztahu vůči majetku či otázku teologie práce by bylo možné argumentativně více rozvinout a opřít se o další literaturu z oblasti sociální nauky církve (např. encyklika *Laborem exercens*) a křesťanské sociální etiky.

Základní kritérium, jímž V. Klimeš posuzuje otázky spjaté se spořením, investicemi a burzovními spekulacemi, lze spatřovat v tom, nakolik toto jednání „vytváří hodnoty“ (s. 15). Zde je, domnívám se, škoda, že autor právě tuto otázku, tj. vymezení hodnot, či co to znamená „vytváření hodnot“, hlouběji nerozebírá. Na základě tohoto kritéria autor totiž hodnotí eticky zodpovědné investice pozitivně a naopak burzovní spekulace negativně. Zde se nabízí otázka, je-li možné burzovní spekulace označit skutečně za „zlo, protože nevytvářejí nic dobrého“ (srov. s. 17). Sám autor na s. 16 uvádí, že „spekulanti svou přítomností na trhu působí, že cena, za níž se obchoduje, je spravedlivější“, a že i v dalších aspektech přispívají svou činností k lepšímu fungování trhu. Nejsou proto burzovní spekulace hodnotou, která přispívá stimulací hospodářského trhu k obecnému dobru daného společenství? Otázka zodpovědnosti a jiné související eticky relevantní otázky, které se s novou intenzitou objevily v souvislosti s ekonomickou krizí, tím samozřejmě nejsou postaveny na vedlejší kolej.

Ve 4. kapitole autor ukazuje místa, organizace a postupy, v nichž lze realizovat zacházení s penězi podle uvedeného kritéria eticky zodpovědného zacházení (alternativní banky, mikroúvěry, přímá investice do cenných papírů etických firem, investice do etických fondů aj.).

Autor během práce prokazuje, že se ve zkoumané problematice vyzná. Práce je dobře graficky upravena a v podstatě se v ní neobjevují pravopisné a formální chyby. Lze však podotknout, že by k větší přehlednosti přispělo číslování podkapitol.

K práci je možné vyslovit následující poznámky a otázky.

Přestože se jedná pouze o bakalářskou práci měla by recepce relevantní odborné literatury být trochu širší. Publikace z oboru hospodářské etiky dostupné v českém jazyce se sice otázkou spoření, investic apod. nijak podrobně nezabývají. Jiná je však situace v zahraniční literatuře, jejíž recepce by mohla přispět k prohloubení zpracovávané problematiky (z německé oblasti namátkou Klaus GABRIEL, *Nachhaltigkeit am Finanzmarkt: mit ökologisch und sozial verantwortlichen Geldanlagen die Wirtschaft gestalten*, München 2007). Tak by se autor vyhnul skutečnosti, že se při formulaci teologickoetické argumentace opírá výhradně o biblické prameny, některé církevní dokumenty a monografie shrnující různá témata morální teologie (Peschke, Skoblík), a zároveň by tím argumentace mohla být prohloubena.

S tím souvisí základní poznámka, totiž že práce je rozsahem značně stručná, jedná se o 32 normostran. Domnívám se, že by bylo dobré práci rozpracovat do požadovaného rozsahu, tedy minimálně 40 normostran.

Především z důvodů, které byly uvedeny jako poslední, se přikláním k tomu, aby práce nebyla doporučena k obhajobě.

Petr Štica